

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Podkladem Strategie předcházení školní neúspěšnosti je vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Školní neúspěšností žáka rozumíme žáka prospěchově velmi slabého, kterému hrozí z důvodu neprospěchu předčasné ukončení studia před vykonáním maturitní zkoušky. To je následně spojeno s vysokým rizikem nezaměstnanosti, vzniku závislosti na sociálních dávkách, chudoby, případně i sociálního vyloučení nebo rozvoje sociálně patologických jevů. U některých žáků jsou typické zároveň časté absence i neomluvené hodiny. Obecně se jedná o žáky, kteří jsou hodnoceni v klasifikačních obdobích klasifikačním stupněm nedostatečný (ve čtvrtletí se tento výsledek jeví jako pravděpodobný) anebo z různých příčin nemohli být ve více předmětech hodnoceni, aniž by k tomu měli závažné zdravotní důvody. Mezi ohrožené žáky řadíme i ty, u kterých došlo mezi klasifikačními obdobími k výraznému snížení prospěchového průměru. Tito žáci jsou vyhodnocováni na čtvrtletních pedagogických radách na základě zpráv třídního učitele a pedagogická rada doporučuje vhodné postupy pro další práci s těmito žáky.

S žáky ohroženými školní neúspěšností může pracovat metodik prevence a kterýkoli pedagogický pracovník. Ve spolupráci s třídními učiteli a vyučujícími jednotlivých předmětů zajišťuje žákům s SPU poskytování doporučených podpůrných opatření. Třídní učitelé vyhodnocují prospěch žáků ve třídě, u neprospívajících zjišťují příčinu neúspěchu. Vyhodnocují příčinu zhoršení prospěchu a v případě potřeby či zájmu je nabídnuto neprospívajícímu žákovi a jeho zákonným zástupcům zprostředkování spolupráce s odborníky z PPP a SVP.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

- **osobnost dítěte** - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka
- **nepodněné rodinné prostředí**, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem)
- **špatná docházka do vyučování** – neúčast žáků ve výuce, z toho plynoucí špatné porozumění probírané látce a následné nezvládnutí učiva

Řešení školní neúspěšnosti:

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné žáky".

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

- **U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami** je nutná kvalitní odborná diagnostika, na základě, které pak škola zpracuje žákovi vhodná podpůrná opatření. Ta jsou volena individuálně na základě doporučení poradenských zařízení.

Jedná se zejména o:

- Individuální přístup (motivace, respektování osobního pracovního tempa, vhodné metody a formy práce)
  - Poskytování individuálních konzultací a doučování
  - Vypracování plánu pedagogické podpory
  - Vypracování IVP
- **U žáků nadaných, mimořádně nadaných a talentovaných** je potřeba:
    - posilovat jejich motivaci k učení
    - obohacování vzdělávacího obsahu
    - zadávání specifických úkolů, projektů
    - příprava a účast na soutěžích okresních, krajských i celostátních
    - účast na olympiádách, reprezentaci školy
  - **Odchylka v celkové úrovni inteligence:** žákovi bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.
  - **Žáci sociálně znevýhodnění:** motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole.
  - **Žáci s vysokou absencí jsou velmi často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti:** včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem.
  - **U všech žáků:** Pravidelně každé čtvrtletí vyhodnocovat na pedagogické radě situaci ve vzdělávání žáků, konkretizovat žáky ohrožené školní neúspěšností, dohodnout k nim potřebné strategie a seznámit s tím zákonné zástupce žáků

Důležitým činitelem ve výchovně vzdělávacím procesu je učitel, který působí svou osobností velkou měrou na duševní rovnováhu žáka. Mezi učitelovy přednosti lze řadit:

- klid ve stresujících situacích
- tolerance
- trpělivost
- sebedůvěra

Významným momentem při výuce je vlastní práce učitele, která předpokládá uplatnění různých didaktických zásad. Mezi zohledňované zásady patří:

- vhodná motivační strategie
- názornost
- přiměřenost

- soustavnost a následnost
- propojení teorie s praxí
- individuální přístup k žákům
- aktivní zapojení žáků

Postup při řešení školní neúspěšnosti – podpůrný program

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči.

1. Po prvním čtvrtletí třídní učitelé domluví jednání s rodiči a žáky, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový). Přítomni budou: TU, rodič, žák, učitelé daných předmětů, kde žák neprospívá, případně výchovný poradce (ředitelka školy). Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Z tohoto jednání bude pořízen zápis, který podepisují všechny strany (škola, rodič, žák), rodiče dostanou kopii domů, aby znali závazky své i dítěte.

2. Domluví se termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu – za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (ředitelkou školy) (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

4. Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi po pololetí plán pedagogické podpory.

5. Pokud žák má zvýšenou absenci (1.-3. ročník nad 25 %, 4. ročník nad 20 %), vyvolává se jednání s rodiči preventivně – přítomni TU, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žáku tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).

6. Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

Zpracoval: Bc. Tomáš Kozák (metodik prevence)